

1. Opozorili bi tovariša Vladimira Pogačiča, da je Jugoslovanska kinoteka v soglasju s svojim namenom tako rekoč last vseh ljudi naše dežele. To pomeni, da imajo pravico videti njene filme ne samo Beograjčani in Zagrebčani, marveč tudi pripadniki tistih narodov, ki se imenujejo Slovenci, Makedonci, Siptarji, Črnogorci, Madžari itd.

2. Finančna sredstva za obstoj Jugoslovanske kinoteke, za nabavo filmov, za njihovo predvajanje in vzdrževanje, za plače uslužbencev, za plačo ravnatelja Jugoslovanske kinoteke so prispevali jugoslovanski davčni obvezniki; med njimi je še kar precej Slovencev, ki redno plačujejo davke in prispevke za zvezno blagajno, katera je omogočila nastanek kinoteke.

3. Tovariš Vladimir Pogačič bo moral slej ko prej spoznati zanj bridko resnico, da je kinoteka tista, ki mora razposljeti filme, organizirati predstave, in da zaradi tega odpade možnost množičnega »putešestvija«¹ gledalcev iz posameznih jugoslovanskih mest na sedež Jugoslovanske kinoteke.

4. Jalovi so vsi izgovori, da statut kinoteke onemogoča predstave v Ljubljani in drugod. Sklicevanje na mednarodne predpise o poslovanju kinotek je kaj lahko prazen formalizem, zakaj kinotečne predstave v Ljubljani nikakor ne bi pomenile »komercializacije«² Jugoslovanske kinoteke, ali vsaj komercialnega izkoriščanja njenega filmskega fonda. To je menda vsakomur jasno, ki razmišlja in išče možnosti, kje in kako organizirati predstave Jugoslovanske kinoteke v Ljubljani. Zato: v imenu kakšnih načel postablja Pogačič svoje zahteve in v imenu kakšnih predpisov zavira kinotečne predstave v Ljubljani?

Odgovor mora biti jasen in nedvoumen. V nasprotnem primeru moramo izreči nezaupnico vodstvu Jugoslovanske kinoteke, se pravi njenemu ravnatelju, in predlagati zaščito vsaj kinoteke pred njegovim vplivom, če še nismo mogli zaščititi pred njim in njegovimi koproducentскими partnerji — Karoline Reške.

MORALNI BLIŠČ »KRITIČNE«³ GENERACIJE

Metoda je, milo rečeno, nenavadna: kdor zanika veličino »kritične«⁴ generacije, kot si njeni pripadniki sami pravijo, ga velja nemudoma proglasiti za uradnega kritika¹ in po možnosti še za korifejo predvojne liberalistične kulture.² V tem je treba biti učinkovit, zato velja delovati sinhrono: Antona Ocvirka je kar dvakrat zapored z dveh strani doletela taka usoda, zakaj drznil se je kar javno podvomiti o umetniški dovršenosti Smoletove igre »Potovanje v Indijo Koromandijo«.

Saj imena gotovo niso važna pri tem in lahko bi navedli tudi kakega drugega »grešnika«, zanimiva pa so načela: Ocvirku sploh ne skušajo ovreči argumentov, zakaj pojavile bi se nepredvidene težave, ker je preveč analitično dokazal, da so idejne osnove v delu ponarejene in umetno vnesene vanj; v takem primeru je pač najenostavneje odgovoriti na kritične dokaze z insinuacijami in namigovanji. Metoda, vsaj kar se njene izvirnosti tiče, je lahko

¹ T. Kermaurner, O nekaterih problemih sodobnega gledališča. Perspektive, št. 12, str. 147.

² J. Kos, Nekrolog za Besedo. Perspektive, št. 11, str. 44.

v ponos »kritični« generaciji: toliko bolestne nestrpnosti, hipertrofirane zave- rovanosti vase in nekontrolirane nenačelnosti menda še ni bilo na Slovenskem.

Kajpak, vzdevki, ki jih uporabljajo, niso popolnoma razumljivi in so v zvezi z literarno kritiko dovolj absurdni; prav bi bilo, ko bi jih pojasnili in razčlenili in da bi povedali odkrito, kaj pravzaprav mislijo z njimi. Ni prav, da samo nejasno namigujejo, zakaj načelnost ne pozna dvoličnosti in dvoum- nosti, s katero lahko nekaj tolmačimo na več načinov, kakor pač nanese pri- ložnost.

Resnici na ljubo je treba priznati, da gre lahko pri teh vzdevkih samo za pojmovno zmedo in zamenjavo, za rebus, kakršen je na primer tista znana krilatica o sentimentalnem humanizmu in ki ga najbrž niti sam avtor ne bo nikoli razrešil. Težko je namreč razumeti, kako si lahko humanist, hkrati pa še sentimentalnež; pojma sta si diametralno nasprotna in se medsebojno iz- ključujeta: človečnosti je pač sentimentalna poza organsko tuja. Zveza, morda učinkovita za oko, sicer pa nesmiselna in abotna.

Sicer pa, morda bodo kmalu sledili popravki. Zakaj ni izključeno, da tudi pojem »kritična« generacija razumevajo nekoliko drugače, kot pa bi se zdelo na prvi pogled; morda pa hočejo s tem reči, da so njeni pripadniki v stanju akutne krize in da so torej zelo »kritična« generacija v tem smislu. (Tej načelni diagnozi pravzaprav nimamo kaj oporekati.) Potem lahko prič- akujemo novih korektur, kar jim nedvomno ne bo delalo posebnih težav, saj so v tem kazali vedno domiselnost in iznajdljivost: novo slovensko moderno (Zlobec, Pavček, Menart, Kovič), s tolikim hrupom najavljeno, so njeni ideo- logi v novih pogojih v hipu pozabili in v novih kombinacijah so postali nadvse aktualni Taufer, Strniša, Kozak, Smole in še kdo. Zamenjava je bila izvedena hitro in suvereno, zato nimamo pravice dvomiti v nadaljnje domi- selne poteze.

♂

LISTNICA UREDNIŠVA

Dne 8. decembra t. l. so člani uredniškega odbora *Naše sodobnosti* obiskali Kranj in se sestali s kranjskimi kulturnimi delavci. Diskusija se je v nevezani obliki dotaknila cele vrste problemov; najbolj obširno je obravnavala probleme slovenskega revialnega tiska, sodobne slovenske literature in pa vloge in po- ložaja intelektualca v socialistični družbi; še posebej pa se je ustavila pri polo- žaju izobražencev v manjših kulturnih središčih in pri akutnih problemih nji- hovega kulturnega dela. Diskusijsko srečanje je organiziral Klub kulturnih delavcev v Kranju.

IZJAVA

Uredništvo *Naše sodobnosti* smatra za potrebno javno ugotoviti, da je beograjski dnevnik *Borba* celotno polemiko o nacionalnem vprašanju, ki sta jo v okviru naše revije vodila Dobrica Ćosić in Dušan Pirjevec, ponatisnil brez predhodne vednosti in brez dovoljenja tako prizadetih avtorjev kakor podpisanege uredništva revije.

Uredništvo Naše sodobnosti